

10 Het voltooide leven

“Ooit, later, zal ik naar Friesland gaan. Ik zal er kopen: een huisje. Een klein, afgelegen en eenzaam huisje. Als de avond valt zal ik mij een biertje inschenken, eentje maar, en ik zal mij in de werkkamer terugtrekken en dan zal ik, alleen achter mijn schrijftafel gezeten, schrijven het Boek aller Boeken.”

Martijn is 26 jaar als hij deze woorden schrijft in een artikel dat in 1997 werd gepubliceerd in het tijdschrift *Afslag Noord*. Het is een artikel over het Friese land, zijn bewoners én zijn doden. Het artikel zal zeker onderdeel zijn van het boek dat we over Martijn zullen laten verschijnen, met zijn tekeningen en een bloemlezing uit zijn bijzondere teksten.

Zijn tekst kan je zo maar helemaal op het verkeerde been zetten. Het is proza én poëzie.

Meent hij wat hij schrijft? Is het humor, zelfspot, sarcasme of ernst, tederheid, liefde die in veel van zijn artikelen doorklinkt? In de verwarring die zich van de lezer meester kan maken, weerspiegelt zich de ziel van Martijn. In veel van zijn teksten wordt zo zijn worsteling met het leven zichtbaar, zijn zoektocht naar een antwoord op de vraag “wie ben ik en hoe verhoud ik mij tot de mensen en de wereld om mij heen?” Toen bij hem in 2012 de diagnose Asperger werd gesteld, begon voor Martijn een nieuwe weg in het leven omdat hij (daardoor) een antwoord begon te vinden op die vraag. Tot hij – nu bijna een jaar geleden – werd geveld door de dood.

In de zeventiger jaren maakten de schrijver Kafka en de psychiater Viktor Emil Frankl een grote indruk op mij. De laatste schreef al in 1946 het boek *Ein Psycholog erlebt*

das Konzentrationslager, pas in 1978 vertaald en uitgegeven als *De zin van het bestaan*. Ik noem Kafka en Frankl nu in één adem en daar is een goede reden voor. Frankl zegt (nu in mijn eigen woorden): het enige waarvan we in (de toekomst van) ons leven zeker zijn is ons verleden en hoe we daarmee zijn omgegaan. Als je ons leven vergelijkt met een scheurkalender, dan lijkt onze toekomst weinig zinvol: het aantal blaadjes wordt steeds minder. Maar dan kijk je verkeerd, zegt Frankl: elke dag komt er een blaadje bij met levenservaringen. Jouw toekomst bestaat uit een elke dag groeiende stapel levenservaringen, waardoor de bedoeling van het leven zichtbaar wordt. Totdat het laatste blaadje wordt afgescheurd. Dan is je leven voltooid. En Kafka schrijft dat er één moment in je leven is, waarin alles uit het verleden zijn betekenis krijgt in het perspectief van dát moment: als je sterft en je leven voltooid is!

Het zijn gedachten die mij in hoge mate hebben gevormd: mijn toekomst bestaat uit een toenemende hoeveelheid levenservaringen en de manier waarop ik zelf – als dader – daarmee ben omgegaan. Totdat mijn leven voltooid is.

Maar hoe zit dat dan als je – zoals mijn vader – sterft als je 45 jaar oud bent en een vrouw met vijf zonen in armoede achterlaat? En was het leven van onze zoon Martijn voltooid toen hij – druk bezig dat leven opnieuw uit te vinden – werd geveld toen hij 43 jaar jong was?

Wij drinken een glas op het leven, wetend dat we geen antwoord zullen krijgen op de vraag waarom Martijns droom niet mocht uitkomen:

“Ooit, later, zal ik naar Friesland gaan.

Ik zal er kopen: een huisje.

Een klein, afgelegen en eenzaam huisje.

Als de avond valt zal ik mij een biertje inschenken,

eentje maar,

en ik zal mij in de werkkamer terugtrekken

en dan zal ik,

*alleen achter mijn schrijftafel gezeten,
schrijven het Boek aller Boeken.*

